

Güncel Önkal

Araş. Gör.

ODTÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü

Sosyo-Politik Bilgi Akışı Karşısında Bilimsel Değişimin İmkânı ve Ahlakı

Bilim kavramının değişmelerle zenginleşip, bilimsel yolla betimlenen yeni obje alanlarının doğması açısından felsefeye duyulan ihtiyaç hiçbir zaman tükenmeyeceği gibi artık felsefenin bilimsel araştırmalarda etik sorunları dile getirmesi, bilimsel bilginin akışındaki ahlâki yanlışlara dikkat çekmesi önem taşımaktadır. Bilimsel değişimin ve gelişimin nasıl ve ne için bir değişim ve gelişim olduğu bilim ahlakı içinde değerlendirilebilecek bir sorundur. Ancak asıl önemlisi, artık günümüzün farklılaşan koşulları içinde, bu değişim ve gelişimin sosyal ve politik bilgi akışı karşısındaki duruşudur. Bilgi, küreselleşme hedefinin sonucu olarak evrenselleştiği, şeffaflaştığı ölçüde sosyal ve politik koşulların boyunduruğunda farklılaşmaktadır. Bilginin elde edildiği toplumsal ve kültürel paradigmadan diğer toplumların bilgisel/bilimsel ve bilişsel havuzuna aktarılmasında politik yönlendirme ile bir anlamda çarpıtılması söz konusudur. İşte, bildirimim asıl sorusu bu çerçevede şöyle sorulabilir: Yaşadığımız enformatik sağanağın ardındaki sosyo-politik kodlamalar bilimsel değişimi nasıl etkiler?

Bu soruya şüphesiz bilimsel değişimi yaratanlar ile iktidarlar arasındaki ilişkinin çeşitli bağlamları açısından farklı yanıtlar verilebilir. İktidarların bilimi, bilgi akışını yönetme güdülerine bir de araştırmaların sonuçlarının pratik olarak gerçekleşmesi aşamasında sosyal ve kültürel değerlerin yarattığı çerçeveler eklenince bilimsel değişimin imkânı ve ahlakı daha da güncel bir sorun haline gelmektedir. Dolayısıyla, bilimin değişimi ve gelişimi dediğimizde ister istemez sosyo-politik koşulların süreci yönetmesi sorgulanmalıdır. Bilim felsefesi açısından baktığımızda ise, bilimi sağlam ve güvenilir bir otorite olarak görmemizin koşulları ile bilimsel araştırmaların yığılganlık (statik olma) ve gelişkenlik (dinamik olma) ilkelerini gerçekleştirebilmeleri imkânı sorunsallaştırılmalıdır: “Bilim ne ve kimin için değişim yaratır?” Bilimin bir değer ve insanlığın refahı için amaç olarak tanımlanması, kültürel, sosyal ve politik unsurlara dayalı bilim modelinden sekülerleşmiş ve siyasi erkten ayrılmış, özerkleşmiş bilim modeline geçilebildiği ölçüde dile getirilebilecektir.